

Anatomia czaszki tyranozaurów z późnej kredy Alberty (Kanada)

Philip J. Currie

Acta Palaeontologica Polonica 48 (2), 2003: 191-226

Doskonale zachowane prawie kompletne szkielety teropodów z kanadyjskiej prowincji Alberta pozwalają poddać krytycznej analizie status taksonomiczny północnoamerykańskich tyranozaurów. Wnioski oparte na najbardziej prawdopodobnej interpretacji pokrewieństw sugerują rozdzielenie dwóch gatunków z rodzaju *Albertosaurus* (*sensu* Russell 1970) do *Gorgosaurus libratus* z formacji Dinosaur Park (kampan) i *Albertosaurus sarcophagus* z formacji Horseshoe Canyon (górną kampan/dolny mastrycht). *Albertosaurus* i *Gorgosaurus* są blisko spokrewnione, ale różni je więcej cech, niż powszechnie wyróżniane rodzaje w obrębie innego kladu tyranozaurów, obejmującego *Daspletosaurus*, *Tarbosaurus* i *Tyrannosaurus*. *Daspletosaurus* znany jest z kilku gatunków o dużym zasięgu geograficznym, stratygraficznym i ekologicznym, toteż uzasadnione jest utrzymanie jego odrębności gatunkowej od rodzaju *Tyrannosaurus*. U wszystkich gatunków tyranozaurów występują podobne tendencje allometryczne w ontogenezie. Ocena stadium ontogenetycznego wymaga jednak ostrożności, gdyż wiele cech zależy raczej od wielkości niż od wieku. Tyranozaury w różnym wieku wykazują niewiele jednoznacznych osteologicznych różnic międzygatunkowych. Na przykład *Nanotyrannus lancensis* należy prawdopodobnie do innego gatunku niż *Tyrannosaurus rex*, gdyż brak dowodów na zmniejszanie liczby zębów w ontogenezie jakichkolwiek znanych gatunków tyranozaurów. Niektóre cechy użyteczne w odniesieniu do dorosłych tyranozaurów, takie jak różnice wielkości i kształtu okien w kości szczękowej, nie nadają się do oznaczania osobników młodocianych do szczebla gatunku.

Key words: Dinosauria, Saurischia, Theropoda, Coelurosauria, Tyrannosauridae, Cretaceous, Alberta, skull anatomy.

Philip J. Currie [Philip.Currie@gov.ab.ca], Royal Tyrrell Museum of Palaeontology, Box 7500, Drumheller, AB, T0J 0Y0 Canada.